

er lite rent operasjonsteknisk, det er med på å holde sideantallet nede og leservennligheten oppe. Sparsom bruk av tegninger, figurer og farger gjør at det blir mye tekst, og dette trekker helhetsinntrykket noe ned. Sett fra en kirurgs ståsted synes den indremedisinske delen også å holde høy standard og ha nytteverdi. Ideen er vel gjennomført, nemlig å frembringe kapitler som er interessante og lærerike både for gastroenterologen og gastrokirurgen. Boken egner seg således for alle med interesse for colonsykdommer, både nåværende og bli-vende spesialister. Man får mye for pengene.

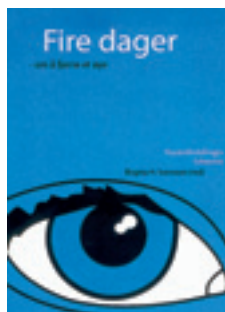
Bjørn Steinar Nedrebø
Gastrokirurgisk seksjon
Stavanger universitetssjukehus

Enestående historier, men ikke nok gjennomarbeidet

Svensson BH, red.

Fire dager – om å fjerne et øye

Pasientfortellinger. Sykepleie. 182 s, ill.
Oslo: Kolofon, 2004. Pris NOK 249
ISBN 82-300-0085-9

Denne boken er ikke helt ny, men den er like aktuell nå som da den ble utgitt. Det er prisverdig at noen har samlet disse historiene fra pasienter som har mistet, eller fjernet, et øye.

Forfatterne henvender seg til sykepleiere og til alle som kommer i kontakt med personer som har fjernet et øye. Innledningsvis er det et kapittel om «Øyets betydning i legemet», så flere pasienthistorier og informasjon til pasienten som skal fjerne øyet. Til slutt er det et avsnitt der man henvender seg til fagpersonell og bl.a. omtaler psykiske reaksjoner.

Tidlig i første del skjemmes fremstillingen av en del skrivefeil. I tillegg synes jeg det blir useriøst å nevne irisdiagnostikk og ukritisk melde at dette kan gi beskjed om vedkommendes helsetilstand. Uten videre å skrive at øyet gir beskjed om både lykke og nedstemthet, blir for meg også useriøst.

Pasienthistoriene utgjør den beste delen av boken. Her får vi svært ærlige historier om møtene med helsevesenet, og både ris og ros til fagpersoner. Det er litt påfallende at pasientene ikke ser ut til å ha fått samme instruks når det gjelder det å oppgi navn på legene de har møtt. Noen oppgir flere navn, andre bruker for eksempel «dr. E», og en skriver at han ikke vil navngi legene han har møtt. Likevel, historiene er lærerike og gir

ettertanke. Flere ganger blir jeg minnet på hvor viktig en liten bemerkning sagt i ubetenksomhet, kan bli for mottakeren. Når en av legene har sagt om et blindt og smertefullt øye: «Det er bare å fjerne det,» blir det noe pasienten tar svært tungt. Interesseforeningen NIFE (Norsk Interesseforening For Enucleerte) blir behørig nevnt som en verdifull ressurs. Det er også interessant å få innblikk i utviklingen som har skjedd når det gjelder øyeprotoser.

Det er bare en svært enkel strektegning som illustrasjon. Det kunne med fordel vært flere, for eksempel fotografier av pasienter som viser hvor bra resultatet med en øyeprotese kan bli.

Til delen med pasientinformasjon har jeg også noen innvendinger. Det er igjen for mange skrivefeil, å skrive galucoma i stedet for glaukom er en av disse, som lett kunne vært luket bort i korrektur. I tillegg har forfatteren ikke helt belegg for deler av informasjonen. Når traumatiske skader omtales står det: «Undersøkelsen skjer alltid under narkose.» Dette stemmer jo ikke helt, heller ikke at «Pupillen pleier å få en gul tone på grunn av infeksjon i glasslegemet».

Alt i alt synes jeg at boken er verdifull og interessant, men at den hadde fortjent en bedre korrektur og faglig gjennomgang, i tillegg til flere illustrasjoner.

Bente Haugom
Øyeavdelingen
Sykehuset Østfold
Fredrikstad

Den samlede traumatologi

Wilson WC, Grande CM, Hoyt DB, red.

Trauma

Emergency resuscitation and perioperative management & Critical care. 2 bd.
2 296 s, tab, ill. Oxon: Informa Healthcare, 2007.
Pris GBP 340
ISBN 978-08247-5892-9

Trauma er tilegnet skadeofrene så vel som leger, sykepleiere, prehospitalt personell og andre medlemmer av traumeteamet som utrettelig søker å gi den skadede den beste behandling. Hensikten har vært å samle behandlingsprinsippene for traumebehandling i alle ledd i ett verk.

Hovedforfatterne er profilerte fagpersoner. Wilson og Grande er traumeanestesiologer i Baltimore, Hoyt er traumekirurg og kirurgisk intensivlege i San Diego. Som medforfattere har de med seg i alt 251 kirurger, anesthesiologer, akuttmedisinere, lungeleger, sykepleiere, farmakologer, sosialarbeidere, fysioterapeuter og arbeidsterapeuter fra USA, Canada og Europa. Arbeidet med den traumatiserte pasient beskrives fra et multidisiplinært ståsted, og anesthesiologens fysiologiske perspektiv

vektlegges. Hele overlevelseskjeden og hvert enkelt ledd må ledes av spesialister, men de må samarbeide med og forstå de andre leddene.

Innholdsfortegnelsen er satt opp med seksjoner, kapitler, underkapitler og avsnitt. I teksten er nøkkelpunkter fremhevet, og de samme nøkkelpunktene er listet opp til slutt i hvert kapittel. Alle kapitler avsluttes med tanker om fremtiden samt en omfattende referanseliste, dessverre ikke alfabetisk.

Bind 1 dreier seg om initialbehandlingen. Det er delt inn i seksjoner som gjenspeiler sammenhengen i behandlingsskjeden – prehospital behandling, tiltak i akuttmottaket og perioperativ

behandling. Den prehospitalt delen inkluderer kapitler om traumemekanisme, epidemiologi, skåring, triage og transport. Forfatterne erkjenner at algoritmer over optimal behandling kan bli forskjellige under ulike geografiske, demografiske og økonomiske forhold. Mange praktiske prosedyrer er detaljert beskrevet, men kirurgisk teknikk er ikke omfattende behandlet. Det er de overordnede tiltakene alle i traumeteamet må kjenne til som vektlegges. Pakking av bekkenblødninger er ikke med i algoritmen for behandling av bekkenskader. Kirurger og ortopeder må supplere med lærebøker i teknikk. Det enkelte sykehus må også ha mindre oppslagsbøker til akutt bruk.

Bind 2 er en lærebok i intensivbehandling av traumer og andre akutte tilstander. Fysiologi og patofysiologi er grundig behandlet. Nye, erfaringsbaserte prinsipper blir gjennomgått – inkludert

behandling av abdominalt kompartment-syndrom, nøye blodsukkerkontroll, adrenenerg kontroll, tiltak ved tromboembolisme. Det er kapitler om posttraumatisk stress og palliasjon og om yrkesmessig og sosial rehabilitering.

«Den som vil lære kirurgi, bør følge en hær.» skal Hippokrates ha sagt. Amerikanerne erfarer i sine pågående kriger at den traumatologiske ekspertise som ble utviklet ved de sivile traumesentrene etter Vietnamkrigen fungerer. Nye militærmedisinske erfaringer og anbefalinger er innarbeidet i boken.

Det finnes en mengde av traumbøker for tiden, givetvis på grunn av emnets store viktighet og antakelig fordi traumatologi har vært og delvis er et oversett område. Dette er sannsynligvis den mest omfattende

boken i traumatologi. Den kan være et referanseverk for alle faggrupper rundt den traumatiserte pasient.

Johan Pillgram-Larsen
Thoraxkirurgisk avdeling
Ullevål universitetssykehus

Siste nytt i pediatri

David TJ, red.

Recent advances in paediatrics 23

256 s, tab, ill. London: RSM Press, 2006.

Pris GBP 35

ISBN 1-85315-652-3

Dette er den 23. boken i en årlig serie av *Recent advances in paediatrics*, publisert i Storbritannia. Den omfatter 15 kapitler der de 14 første tar for seg forskjellige pediatrike emner, mens det siste er en pediatrik litteraturoversikt for 2004.

De enkelte kapitlene dekker et bredt utvalg av sykdommer hos barn. Emnene strekker seg fra cerebralt ødem ved diabetisk ketoacidose via systemisk lupus erythematosus til feilbehandling med medikamenter hos barn. Andre emner som dekkes, er kvelning i barnealder og etiologi og forebygging av spina bifida. Man finner også relevante temaer for neonatologene, blant annet er det kapitler om fødselsasfyksi og transfusjoner av blodprodukter hos nyfødte. Aspekter ved cystisk fibrose, epilepsi, AD/HD og von Willebrands sykdom gjennomgås også. Kapitlene er skrevet av forskjellige forfattere. De går i dybden og teksten ledsages av en tilsynelatende relevant litteraturliste. De fleste bidragsyterne har en klart praktisk tilnærming til stoffet slik at boken burde kunne leses med stort utbytte av barneleger både i og utenfor sykehus. Enkelte av kapitlene vil være særlig godt egnet for spesialistkandidater.

Det siste kapitlet er en gjennomgang av relevante artikler publisert i 2004. Man kan spørre seg om begrunnelsen for at dette kapitlet er tatt med. Utviklingen på flere felter innen barnesykdommer går fort, og de anførte artiklene var rundt to år gamle da boken kom på markedet. Mange kolleger vil nok foretrekke å finne frem til relevante artikler på egen hånd.

Hva er verdien av å samle slike oversikter fra forskjellige områder i en årbok? Den foreliggende og tilsvarende bøker faller lett mellom to stoler. De bidrar ikke med original- eller oversiktsartikler som i regulære tidsskrifter, og det dreier seg

heller ikke om lærebøker. Jeg er usikker på i hvor stor grad dette er en bok som kolleger leser og henviser til. Fordelene med denne årboksserien er den oversiktlige layout og den betydelige vekt som er lagt på klinisk praksis. Derfor vil den kunne ha verdi for den enkelte barnelege som ønsker å holde seg oppdatert på områder som er uten direkte relasjon til ens eget interessefelt.

Tore G. Abrahamson
Barnepoliklinikken
Rikshospitalet-Radiumhospitalet

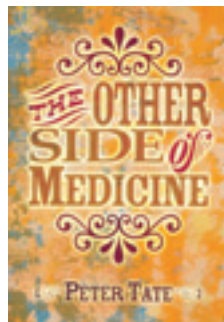
Faglig nærhet og personifisert fag

Tate P.

The other side of medicine

121 s. Oxon: Radcliffe, 2007. Pris GBP 22

ISBN 978-184619-154-1

Denne lille boken inneholder 26 korttekster av Peter Tate, en av Englands store allmennpraktikere. Tekstene er tidligere publisert i *Education for primary care*, i perioden 2001–06.

Peter Tate har betydd mye for engelsk allmennmedisin, og har dermed også vært viktig for oss norske allmennpraktikere.

Tekstene er presentert i form av personlige essays og selvopplevede anekdoter, og spenner fra turnustid, via år som skipslege til alle årene som allmennpraktiker i Newcastle-området. Pasienter beskrives underfundig, med varme og nærhet, og Tate gir et bilde av legeyrket både fra innsiden og med ironisk distanse. Ifølge vaskesedelen er målgruppen allmennpraktikere og medisinske studenter. Jeg tror at de fleste kolleger vil kunne like å følge Tate i hans vandring gjennom et liv som allmennpraktiker, i pasientnære og pasientsentrerte anekdoter og tanker om faget.

Formidling av personlige erfaringer i en lite omarbeidet form er en krevende sjanger på flere måter. En fare er at leseren utsettes for en ikke etterspurt nærhet. Flere tekster tar utgangspunkt i private forhold, som egen sykdom, konens død eller at datteren blir F2-flyger. Mer generelt beskrives gledene ved å arbeide i allmennpraksis i sterkt personlige og til dels private former.

Eksempelvis forteller Tate om sin tid (1971) som skipslege på et navngitt engelsk passasjerskip og beskriver en navngitt stymanns fysisk lydsterke elskov med en navngitt skipssykepleier. Skipet får mayday fra

supertankeren «Berge Istra», nei det dreier seg ikke om forliset ennå, men om en hardt skadet navngitt svensk skipselektriker som de tar om bord fra supertankeren i rom sjø. Elektrikeren reddes av tre pints av stymannens blod og skipssykepleierens romslige varme. «Berge Istra» eksploderer og går til bunns med elektrikeren noen år senere. Alt dette er med i beretningen. Er det bare vi som har vokst opp i skipsreder Bergesens Stavanger som føler at dette blir vel intimt?

Men stort sett holder skuta vann, for å beholde det maritime vokabularet. Tates korttekster bygger på livslang erfaring med allmennmedisin og en ektefølt kjærlighet til faget. Noen av tekstene er spennende historier, fra utbrudd av kopper i rom sjø til larver i ubehandlede leggsår, mens andre tar for seg faget, herunder kommunikasjon og kvalitetssikring i praksis.

Dette kan være en bra bok for varme sommerkvelder når behovet for samkvem med levende mennesker ikke er for påtreggende og magen er sterk nok til en dose eller to med intim nærhet fra denne tenksomt anekdotiske teksten som angår faget så inderlig.

Anders Bærheim
Seksjon for allmennmedisin
Institutt for samfunnsmedisinske fag
Universitetet i Bergen

En nesten god lærebok i rusmedisin

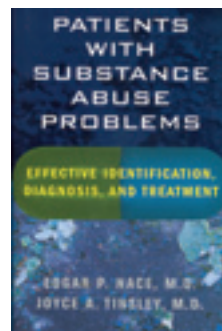
Nace EP, Tinsley JA.

Patients with substance abuse problems

Effective identification, diagnosis, and treatment. 224 s, tab. London: Norton, 2007.

Pris GBP 15

ISBN 978-0-393-70511-9

Skadelig rusmiddelbruk og avhengighet har først og fremst vært et ansvar for sosialtjenesten. I dag står helsetjenesten sentralt og kravene til legers rusmedisinske kompetanse øker. Denne boken tar sikte på å være en kortfattet

lærebok i rusmedisin som skal gi grunnleggende forståelse, diagnostisk kompetanse og grunnlag for kunnskapsbasert behandling.

Det er mye bra å si om læreboken. Den er bygd opp med et første kapittel som plasserer ruslidelsene i en medisinsk forståelsesramme på grunnlag av en ajourført nevrobiologisk forståelse av rusmiddelbruk og avhengighet. Her vil leseren kunne finne en